

BESLUT

2021-03-15 Dnr: 20/05272

SAKEN

Lokala Nyheter Örebro, SVT1, 2020-10-28, kl. 18.33, 19.55 och 22.15 samt 2020-11-02, kl. 18.33, inslag om en tvist om nedgrävning av fiberkabel; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslagen frias. De strider inte mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGEN

Inslagen den 28 oktober 2020 kl.18.33, 19.55 och 22.15

Samma inslag sändes vid de tre tidpunkterna. Inslagen handlade om att en grävmaskinist grävt upp en del av den fiberkabel han lagt eftersom han inte ansåg sig fått betalt för arbetet.

Inledningsvis sa en nyhetsuppläsare att en grävmaskinist tagit till ett ovanligt grepp för att få betalt för sitt arbete. Några uppgrävda kablar visades och en reporter sa att det som syntes var resultatet av en tvist mellan en lokal grävmaskinfirma och Telia. Reportern presenterade grävmaskinisten och sa att han driver en liten firma samt att han inte fått betalt för det arbete han gjort några år tidigare. Reportern sa att grävmaskinisten hävdade att Telia var skyldig honom 1,4 miljoner kronor och att han i desperation grävt upp delar av den kabel han tidigare grävt ned.

Grävmaskinisten sa bland annat att han ansåg att arbetet var färdigt, att han med alla medel försökt få betalt för arbetet och att hela hans ekonomi, både hans privata och företagets, var körd i botten. Grävmaskinisten sa även att många av hans kollegor inte heller fått betalt för sitt arbete och att de grävt upp kabeln igen för att väcka frågan om betalningen så att den kom till Telias kännedom. Avslutningsvis sa reportern bland annat följande.

Ingen ansvarig på [företag A] som äger [bolag B] och som skötte upphandling och projektering åt Telia har velat ställa upp på en intervju. Genom sin advokat svarar de skriftligt att avtalet med [grävmaskinisten] upphävdes, bland annat på grund av förseningar. Däremot har [företag A] fått betalt av Telia och Telia fick så sent som den fjärde maj i år 23 miljoner kronor från landsbygdsprogrammet.

Inslaget den 2 november 2020

I inslaget sa en nyhetsuppläsare följande.

Så en rättelse. Den 28 oktober publicerade vi ett inslag om en grävmaskinist som grävt upp en fiberkabel i protest mot att han inte ansåg sig ha fått betalt för arbetet. Vi påstod där felaktigt att mannen hade en tvist med bolaget Telia. Företaget som beställt grävarbetet, [bolag B], påpekar i en kommentar efter publiceringen att den fordran som grävaren hade för arbetet har överförts till ett annat bolag och är reglerad i en förlikning i domstol och därmed inte existerar.

ANMÄLAN

Bolag B har anmält inslagen och anför sammanfattningsvis följande.

Inför sändningen av inslagen den 28 oktober 2020 fick bolaget skriftligen svara på tre frågor från Sveriges Television AB (SVT). SVT hade därför redan innan publiceringen av inslagen tillgång till bolagets svar som bland annat redogjorde för följande:

- Arbetet som grävmaskinisten gjort var inte fackmässigt utfört.
- Bolaget har haft kostnader som grävmaskinistens bolag enligt avtal skulle betala och dessa kostnader översteg den påstådda fordran.
- Grävmaskinistens bolag har gått i konkurs.
- Fordran hade överlåtits, en förlikning om denna fordran hade ingåtts och den var därmed reglerad.

Detta skulle rätteligen redovisats redan i inslaget som en kommentar.

På grund av de flertal faktafel som inslagen innehöll kontaktade bolaget SVT med en begäran om rättelse. En rättelse sändes sedan den 2 november 2020. I denna rättelse rättades dock endast vissa förhållanden. Inslagen innehöll därför, trots rättelsen, saklighetsbrister. Bland annat var det alltså felaktigt att grävmaskinisten driver en firma och att advokaten som lämnat det skriftliga svaret företräder företag A. Det var anmälaren, såsom ombud för bolag B, som lämnat det skriftliga svaret. I rättelsen hänvisade SVT dessutom till en kommentar om bolagets inställning som kom efter publicering. SVT skulle medgett sitt fel och angett att dessa uppgifter lämnats innan publicering.

Inslagen den 28 oktober 2020 brast även i opartiskhet. Flera bolag blev mer eller mindre utpekade i inslagen, trots detta var det endast bolag B som bereddes möjlighet att bemöta uppgifterna innan publicering samt innan rättelsen sändes. Därutöver var den bristande redovisningen av bolagets kommentar samt vinklingen av inslagen, där betydelsefulla uppgifter utelämnats så att tittarna vilseleddes, inte förenliga med kravet på opartiskhet.

Då reportern inte gjort någon faktakontroll avseende grävmaskinisten, hans bolag, eller den påstådda fordran var sändningen inte försvarlig. Inslagen den 28 oktober 2020 strider, även efter rättelsen den 2 november 2020, mot kraven på opartiskhet och saklighet.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

SVT har haft möjlighet att yttra sig över om inslagen stämmer överens med kravet på saklighet och bestämmelsen om beriktigande. SVT anser att inslagen stämmer överens med bestämmelserna och anför sammanfattningsvis följande.

Bakgrunden till nyheten var att redaktionen i mitten av oktober år 2020 fick uppgifter om att en tidigare nedgrävd fiberkabel låg uppgrävd på en plats i en specifik kommun. Problemen med tillgång till snabbt bredband i glesbygden i delar av länet är en stor och viktig fråga för länsborna, och något redaktionen rapporterat om återkommande. Särskilt intressant är frågan i den aktuella kommunen, den kommun i länet där minst andel av invånarna har tillgång till så snabbt bredband som stat och region satt som mål. Samtidigt har kommunen fått mest bidrag för bredbandsutbyggnaden.

Redaktionen bedömde att det var av stort allmänintresse att undersöka vad som låg bakom den uppgrävda kabeln. När redaktionen besökte platsen kunde de dokumentera hur ett hundratal meter av kabeln var uppgrävd, men det var oklart vad som hade hänt. Det var även oklart om det kunde handla om ett sabotage eller om det kunde innebära någon fara. Redaktionen research ledde fram till grävmaskinisten. Han ställde upp på en intervju och berättade sin historia om vad han gjort och varför.

För att få ett bemötande av grävmaskinistens uppgifter sökte redaktionen under flera dagar ansvariga hos Telia och bolag B. Till en början söktes personer som angavs som ansvariga för bredbandsprojektet i kommunen. Senare söktes även ansvariga högre upp i organisationen för bolag B och dess ägare.

På eftermiddagen dagen för publicering av inslagen som sändes den 28 oktober 2020 besvarades redaktionen förfrågan om en intervju med någon som kunde bemöta frågorna med ett e-postmeddelande från bolag B:s ombud. Reportern som mejlet hade skickats till var vid tidpunkten upptagen i redigering. Reportern hann dock läsa mejlet innan förinspelningen av sändningen. En sammanfattning av det som uppfattades vara bolag B:s främsta argument lades till i slutet av inslagen i en filmad avannons.

Anmälaren anför att det av detta mejl tydligt framgick att grävarens fordran hade överlåtit och att en förlikning om fordran hade ingåtts. Enligt redaktionen framgick det inte att det handlade om en formell förlikning. Vidare uppfattades

beskrivningen om fodringarna och överenskommelserna kring dem vid tillfället som oklar.

Anmälarens skrivelse med begäran om beriktigande inkom till redaktionen på eftermiddagen fredagen den 30 oktober 2020. Av denna framgick att grävarens fordran hade överlåtit och att en formell förlikning mellan bolaget som hade övertagit grävarens fordran och bolag B hade skett. Redaktionen beslöt därför att göra ett beriktigande och att det skulle göras ytterligare research och kontroll av andra uppgifter som redaktionen hade fått. Det beslöts även att det aktuella inslaget som låg på webben skulle rättas och klippas om.

Rättelsen sändes i *Lokala nyheter Örebro*s samtliga kvällssändningar måndagen den 2 november 2020, det vill säga första vardagen efter att skrivelsen med begäran om beriktigande inkommit till redaktionen. Samtidigt byttes inslaget på webben ut mot det rättade och omredigerade inslaget och den tillhörande artikeln korrigerades. Anmälaren informerades om att rättelse skulle göras.

Anmälaren anser att det felaktigt uppgavs att grävaren ”driver en firma”. Enligt redaktionens research framgår att grävaren, som i påannonsern presenterades som grävmaskinist, vid sändningstillfället också drev en enskild firma. Här avsågs alltså inte det aktiebolag som gått i konkurs. Avsikten var att presentera grävaren i inslaget.

SVT beklagar att de felaktiga uppgifterna kom med i det aktuella inslaget. Mot bakgrund av att uppgifterna har beriktigats och korrigerats strider inte publiceringen som helhet mot kravet på saktlighet i sändningstillståndet.

ANMÄLARENS KOMMENTAR

En förlikning eller en överenskommelse är juridiskt bindande oavsett om den träffas muntligen, skriftligen eller genom konkludent handlande samt oaktat vad den kallas. Detta oaktat om det sker i en pågående process eller om det sker innan en tvist nått det stadiet. Eftersom det var en nyhet som skulle sändas lokalt i tv, med stor exponering var det av intresse för bolag B att inte precisera att de varit i en rättsprocess i domstol. Det framgick klart av mejlet till SVT att det var fråga om en överenskommelse som varit gällande.

Det är korrekt att grävmaskinisten har en enskild firma, det var dock inte den som avsågs i inslagen den 28 oktober 2020 och det är heller inte den firma som reportern menat att grävmaskinisten haft. Det angavs att grävmaskinisten har en fordran om 1,4 miljoner kronor samt att det är han som grävt på den aktuella orten. Grävmaskinistens enskilda firma har en väsentligt lägre omsättning än den aktuella fordran, redan av det skälet torde det stå klart att det inte kan ha varit det bolaget som utfört grävningarna.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet innebär enligt granskningsnämndens praxis att om allvarlig kritik riktas mot en klart utpekad part ska den kritiserade få bemöta eller kommentera kritiken. Som regel ska detta ske i samma program eller inslag, antingen genom att den kritiserade själv medverkar eller genom att en kommentar från honom eller henne redovisas. Att en part vägrar att medverka hindrar inte att ett program eller inslag sänds. Om möjligt bör i sådana fall den kritiserades uppfattning redovisas på något annat sätt.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

SVT ska beriktiga uppgifter som förekommit i ett tv-program när det är befogat (5 kap. 4 § radio- och tv-lagen).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Saklighet

Inslagen den 28 oktober 2020 handlade om en grävmaskinist som påstod att han inte fått betalt för sitt arbete med fiberläggning. SVT har uppgett att de i inslagen sammanfattat och tagit med anmälarens ståndpunkter som inkom innan sändning. Anmälaren har dock anfört att inslagen innehöll flera, för SVT kända, faktafel. Enligt bestämmelsen om beriktigande ska SVT rätta felaktiga uppgifter som förekommer i inslag.

I inslagen den 28 oktober 2020 sades bland annat att grävmaskinisten hade en fordran mot Telia. Anmälaren anför att detta var felaktigt och SVT har inte motsatt sig detta. Inslagen brast därför i saklighet i denna del. I inslaget den 2 november 2020, efter anmälarens begäran om beriktigande, rättades uppgiften och det framgick att fordran var reglerad. SVT har därför följt bestämmelsen om beriktigande. Inslagen den 28 oktober 2020 strider därför inte mot kravet på saklighet i denna del.

Anmälaren anför vidare att vissa av de felaktiga omständigheterna inte rättades i inslaget den 2 november 2020. Det gäller, enligt anmälaren, uppgifterna om att grävmaskinisten drev egen firma samt vilket bolag advokaten som lämnat det skriftliga svaret företräder. Vad gäller frågan om huruvida grävmaskinisten driver en egen firma eller inte har SVT i sitt yttrande visat grund för beskrivningen i inslaget. Nämnden anser vidare, vad gäller uppgiften om att den skriftliga kommentaren skrivits av en advokat som företrädde företag A, att den inte var av sådan avgörande betydelse för framställningen att den, oavsett riktigheten i anmälarens

påpekande, medför att inslaget strider mot kravet på saklighet. Inslagen den 28 oktober 2020 strider därför inte mot kravet på saklighet i dessa delar.

Opartiskhet

Av inslagen den 28 oktober 2020 framgick att SVT sökt de som skött upphandlingen och projekteringen av fiberläggningen åt Telia. SVT redovisade även anmälarens kommentar i inslagen. SVT anför även att de sökt ansvariga hos Telia. I den rättelse som sedan sändes den 2 november 2020 framgick det tydligt att bolag B beställt grävarbetet. Mot denna bakgrund krävdes det inte något ytterligare bemötande från något annat bolag i inslaget. Inslagen strider därför inte mot kravet på opartiskhet.

Vad anmälaren anför i övrigt medför inte att inslagen strider mot kravet på opartiskhet och saklighet.

Detta beslut har fattats av Malin Bonthron, Ulrika Hansson (skiljaktig), Clas Barkman, Berivan Yildiz, Bo-Erik Gyberg, Gunnar Springfeldt och Kristina Åberg efter föredragning av Jenny Englund Grass.

På granskningsnämndens vägnar

Malin Bonthron

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.

SKILJAKTIG MENING

Ledamoten Ulrika Hansson är skiljaktig och anser att bedömningen borde ha följande lydelse.

Saklighet

Inslagen den 28 oktober 2020 handlade om en grävmaskinist som påstod att han inte fått betalt för sitt arbete med fiberläggning. SVT har uppgett att de i inslagen sammanfattat och tagit med anmälarens ståndpunkter som inkom innan sändning. Anmälaren har dock anfört att inslagen innehöll flera, för SVT kända, faktafel. Enligt bestämmelsen om beriktigande ska SVT rätta felaktiga uppgifter som förekommer i inslag.

I inslagen den 28 oktober 2020 sades bland annat att grävmaskinisten hade en fordran mot Telia. Anmälaren anför att detta var felaktigt och SVT har inte motsatt sig detta. Den 2 november 2020, efter anmälarens begäran, sändes ett beriktigande

av SVT. Enligt anmälaren innehöll dock beriktigandet också sakfel och utelämnade viktig information, till exempel om att bolaget redan innan sändning den 28 oktober 2020 hade informerat SVT om att fordran redan var reglerad. Genom att på ett otillräckligt sätt bearbeta information som funnits tillgänglig för SVT före sändning och genom en allmänt bristfällig efterforskning av omständigheterna kring grävmaskinistens beskyllningar strider inslaget den 28 oktober 2020 mot kravet på saklighet. SVT:s inslag med beriktigande den 2 november 2020 kan inte anses vara tillräckligt sakligt och korrekt för att väga upp de felaktigheter som förekom i det första inslaget.

Opartiskhet

Inslaget den 28 oktober 2020 utgick ifrån felaktiga påståenden om att grävmaskinisten inte hade fått betalt för en fordran som denne hade på Telia. Anmälaren anför att andra bolag blev utpekade i inslaget vilka borde ha getts tillfälle att yttra sig. Av inslagen den 28 oktober 2020 framgick att SVT sökt de som skött upphandlingen och projekteringen av fiberläggningen åt Telia. SVT redovisade även anmälares kommentar i inslagen. SVT anför även att de sökt ansvariga hos Telia. I den rättelse som sedan sändes den 2 november 2020 framgick det tydligt att bolag B beställt grävarbetet. Mot denna bakgrund krävdes det inte något ytterligare bemötande från något annat bolag i inslaget. Inslagen strider därför inte mot kravet på opartiskhet.